

# A stream egyelőre nem versenyképes az élő koncerttel

*A közönség pozitív visszajelzése nagy elégtétel*

**Egyetlen módon tudunk létezni: tervezünk valamit, és aztán azt megváltoztatjuk – fogalmazott Hollerung Gábor, a Budafoki Dohnányi Zenekar zeneigazgatója, aki azt is hozzátette: a kulturális szférának a bérből és fizetésből élő része igen magasan privilegizált helyzetben van most a Covid alatt. A zenekar számára a második hullám sokkal könnyebben telt, noha eközben a zenészek egy része a betegségen is átesett.**

■ *A második hullámban már engedélyezték a zenekaroknak, hogy folytassák a munkát, és ugyan fizikailag jelenlévő közönség nélkül, de koncerteket tarthassanak. Mik a tapasztalatai a streamelt koncerteknek?*

– Rendkívül pozitív döntés volt, hogy a művészeti műhelyeknek engedélyezték, hogy a dolgozók védelmét figyelembe véve a munkalehetőséget megteremthessék. Ez kölcsönös érdek, hiszen a hosszabb leállások ezekben a műhelyekben maradandó károkat, adott esetben lelki sérüléseket is tudnak okozni. A második hullám abból a szempontból lényegesen könnyebben telt el, hogy dolgozni tudtunk, a munkánknak értelme és eredménye volt. Megint más kérdés, hogy ez a második hullám az az időszak volt, amikor a megbetegedések minden művészeti intézményt jelentős mértékben elértek, nálunk olyan harminc százalék körül van a fertőzésen átesettek száma. Szerencsére végig tudtuk úgy kezelni a helyzetet, hogy nem kellett leállni, műsort változtattunk, mindig csökkentettem a játszólétszámot a megszokotthoz képest, így a megbetegedett kollégák helyére a zenekarból be tudott ugrani más, és egyetlen koncertet sem kellett lemondjunk. Egyetlen hangverseny maradt el, amelynek az első próbája előtti nap jött ki a kijárási tilalom rendelete, és még akkor nem derült ki, hogy ez a munkavégzést nem érinti. Nyilvánvalóan a streamelés sosem tud olyan értékű lenni, mint egy igazi hangverseny, a live streamek ebből a szempontból kicsit jobbak, hiszen ott az élő hangverseny drukkja ugyanúgy jelen van. Gyakorlatilag a zenekar live stream teljesítménye és a koncertek között nem nagyon éreztem különbséget, mindig éreztem a zenekarban azt az elszántságot, azt a többletet, amit egy koncert jelent a próbafolyamattal szemben. A live stream akkor jó, ha a ráfordított magas költségek és bevételek kiesése ellenére is egyfajta megtérülés érzetet kelt bennünk. Nagy büszkeséggel számolhatunk be egészen magas nézettségi számokról: volt négyezres nézettségű koncertünk, ami komolyzenében nagyon magas számnak számít, még a Műpa viszonylatában is. Elégedett vagyok, elértük a közönséget, és mindig többen nézték meg a streamjeinket, mint akik

ott ültek volna a koncertjeinken. Az is tény, hogy otthon egy családdal rendelkező ember biztos nem tud akkora koncentrációval meghallgatni egy koncertet, mint ahogy a helyszínen tenné, a YouTube-os megtekintésekből is látszik, hogy a koncertek hallgatásával átlagosan eltöltött idő inkább az ötven százalék felé tendál, koncertől-koncertre persze váltakozva.

■ *Önök a fizetős vagy az ingyenes streamelt koncertek felé fordulnának?*

– Elkezdtünk egy fizetős streamet, de nem anyagi megfontolásból. Én egyrészt

*mélységesen hiszek abban, hogy érdemes a saját kulturális értékeinket is – nyilván nem drámai összegért – beárazni, különösen ebben az ingyenes dömpingben.*

Sajnos a technikai háttere ennek nem igazán jó még, a fizetős portálok működési mechanizmusa, a bejelentkezés, a kódküldés nem mindenki számára könnyen kezelhető, úgyhogy ezt most felfüggesztettük. A Műpa és a Zeneakadémia mindig élőben közvetíti hangversenyünket, az egyéb koncertjeink, régebbi felvételeink pedig a saját YouTube-csatornánkon érhetőek el ingyenesen, ami a koncertet követően egy bizonyos ideig még megtekinthető, hogy minél többen megnézhessek. Majd ha túljutunk a pandémiás korszakon, hosszabb távon létrehozunk egy olyan platformot a magunk számára, ahol negyedéves, éves előfizetésért, relatíve szimbolikus összegért az előfizetőnké válhat a közönségünk, és ahová fel tudjuk tenni ezeket a tartalmakat a kor elvárásainak megfelelően.

■ *Elhangzott olyan vélemény is, hogy a streamelt koncertek már annyira jelen vannak az életünkben, hogy alapvetően változtatják meg a zenei életet, és hatásuk a hanglemezek széleskörű elterjedéséhez hasonlítható.*



– Ne veszítsük el a valóságérzékelésünket. Egyáltalán nem gondolom, hogy Magyarország áttért egy olyan stream-mennyiségre, amely már megváltoztatja a szokásokat. A stream-dömpig azért inkább csak budapesti műhelyekre jellemző, a vidékre kevésbé. Most jutottunk el oda, hogy minden magyar zenekarnak van elérhető stream-felvétele, de számos vidéki zenekar hangversenye csak az elmúlt két hónap során került fel a világhálóra, és ezek egy része állami finanszírozásban, a Filharmonia szervezésében tudott megvalósulni. Tudomásul kell venni, hogy viszonylag kevés olyan team van, amely egy streamelt koncertet megfelelő minőségben és szakmai hozzáértéssel, ehhez értő zenei rendezővel, hangmérnökkel és ehhez szükséges eszközparkkal fel tud venni. Még nagyon messze vagyunk attól, hogy a stream országosan elvárható és elfogadható színvonalú legyen. Azt sem gondolom, hogy a stream döntően meg fogja változtatni a koncertre járás szokásait, mégpedig azért nem, mert azok az eszközök, amelyeken a jelentős többség a koncerteket nézi és hallgatja, ezek a streamek nem okozhatnak teljes értékű élményt. A komolyzene egy nem igazán színvonalas berendezésen nem ad valódi élményt. Ha egy zenekarnak nincs basszusa, ha egy bőgőt vagy timpani hangzásának élményét, vagy a fuvola hangjának szépségét nem halljuk, ha nincsen térélményünk, akkor a stream egyelőre nem versenyképes az élő koncerttel. Abban biztos vagyok, hogy vissza fog térni a közönség. Az megint más kérdés, hogy amit eddig nem vettünk észre, vagy amire nem volt elég pénzünk, vagy kényszerünk, amit látunk nagy külföldi zenekaroknál, az talán itthon is megvalósulhat, vagyis hogy az élő élményt megőrökítsük. Az élő élményt ugyanis szívesen hallgatjuk meg újra és újra, hiszen a koncerten keletkezett élmény könnyen felidéződik, ha újra nézzük

a felvételét. A Müpa járt az élen a streameléssel Magyarországon, és az ingyenességével el is döntötte a piac mechanizmusait, hiszen mellettük nem könnyű adott esetben fizetős streamet csinálni. Ugyanakkor az a tény, hogy a Müpa világhírű művészek koncertjeit streamelte, kicsit sem változtatott a jegyeladási arányokon.

■ *Milyen tervek vannak, ha megnyitják a koncerttermeket, és mennyire lehet előre tervezni?*

– Semennyire. Egyetlen módon tudunk létezni: tervezzük valamit, és aztán azt megváltoztatjuk. Ez a tavasz olyan szempontból szerencsés, hogy már elmaradt koncerteket is kezdünk pótolni. Csinálunk egy extra koncertet húsvétra, amire eddig sosem volt időnk. Egyelőre rengeteg felvételt készítünk, rövidesen felvesszük a harmadik ismeretterjesztő sorozatot, ami a magyar zenét és a filmzene története után a szórakoztatózene történetét és a komolyzenéhez való viszonyát dolgozza fel. Három hanglemezfelvételen vagyunk túl, nemsokára jön a negyedik. Ez is olyan fajta tevékenység, ami egy ilyen helyzetben nagyon hasznos, a hanglemezfelveledeknek is van egy új piaca, amikor nem hanghordozó formában, hanem az interneten teszik elérhetővé, amelyre kialakultak a fizetős stream-portálok, amelyek komolyzenét fantasztikus minőségben továbbítanak. Úgy tervezünk, hogy ősszel újra visszatér a normális élet, viszont, ha mégsem, akkor nagyon nagy baj lesz, és sokkal súlyosabb kérdésekről fogunk beszélgetni. Ha újra kell terveznünk az őszt, akkor ismét kisebb előadói létszámra váltunk, rövidebb műsorokra, hiszen a kétórás műsorok most nem annyira működnek, amit lehet, szünet nélkül csinálunk, mert a streamben a szünet sem annyira előnyös. Nem kapkodunk, nem sürgetjük a dolgokat, megvárjuk azt a pillanatot, amikor viszonylag reálisan elvárható a közönségtől, hogy koncertre jöjjen. Minden visszaigényelt jegyet visszafizetünk, függetlenül attól, hogy az adott műsor ingyen megtekinthető volt streamben, vagy sem. Arra bátorítanám a közönséget, hogy nyugodtan váltson bérletet a következő évadra, ha valami mégsem valósul meg, akkor az nem marad számára anyagi veszteség, hiszen minden visszaigénylést visszatérítünk.

■ *Mentálisan hogy bírják a zenészek? Lassan egy éve tart ez az állapot, most jön a tavasz, fokozottan nagy nyomás lesz a télhez képest a bezártság, elzártság a közönségtől.*

– A bezártság az a tavaly tavasz volt. A bezártsággal együtt jár a félelem, a stressz pedig félelemből fakad. A félelem valamennyire csökkent azért, mert a zenekar egy jelentős része túl van a betegségen. Abból a szempontból viszont nem csökkent, hogy jópáran vannak, akik nem tudják, miért nem kapták meg, köztük olyanok, akik adott esetben egészségügyi rizikóhelyzetű emberek. Sajnálatos módon két muzsikuskunk édesapja lett áldozata a Covidnak, amely nem feltétlen köthető a

zenekari munkához, de mindenesetre az a tény, hogy a mi megfertőződéseink a szüleinket veszélyeztetheti, egy érthető állandó aggodalmat kelt. Az azért látszik, hogy egy zárt közösség kisebb fertőzésveszélynek van kitéve, mint egy nagyon fluktuáló mechanizmus. Én lényegében minden, kulturális intézményrendszeren kívüli munkát megtiltottam. A maszk minden kétséget kizáró hasznossága ellenére nagyon kontraproduktív, hiszen önmagában egy stresszforrás. Egyrészt rendben van, hogy a fúvosoknak nem kell maszkot viselnie, de közben a hegedűs is vesz levegőt, nem is beszélve a karmesterről, márpedig a maszk akadályozza a rendes levegővételt. Nem feltétlenül az a legnagyobb stressz, hogy közönség nélkül dolgozunk, hanem mindaz a plusz bi-

zonytalanságunk, ami a hétköznapi korlátozottságunkat jelenti. Az, hogy folyamatosan dolgozhatunk, illetve a közönség pozitív visszajelzése azért nagy elégtétel. Így nem érzem a zenekaron, hogy nagyon frusztrált. Ebből a szempontból picit kedvezőbb helyzetben vagyunk a hétköznapi emberekhez képest, arról nem is beszélve, hogy teljes fizetésért normális feltételek mellett dolgozni tudunk, és a hangversenyhelyszínek a tőlük telhető legmagasabb profizmussal segítik a munkánkat. A kulturális szférának a bérből és fizetésből élő része igen magasan privilegizált helyzetben van most a Covid alatt, és ezt minden fájdalmunk, nehézségünk ellenére sosem szabad szem elől tévesztenünk.

*Kiss Eszter Veronika*

## Profi piaci eszközökkel a magas művészi színvonalért

*A Liszt Ferenc Kamarazenekar minden téren rendhagyó megoldásokat választ*

**Piac- és célcsoportkutatás, unikális arculat, európai szintű közbeszerzések, egyedülálló finanszírozási modell, új turnéstratégia, különleges repertoár, a muzsikuskok egyedi fejlesztése, újszerű hangszerválogatás és -vásárlás. A pandémia ellenére a Liszt Ferenc Kamarazenekar az elmúlt esztendőben is sokrétű és máris eredményekkel kecsegtető munkát végzett. Egy évvel ezelőtti sajtótájékoztatójukon új művészeti vezetőjüket, Várdai Istvánt, valamint a HarrisonParrott-tal kötött megállapodást mutatták be, most pedig az elkészült művészeti és üzleti stratégiát, amellyel a klasszikus zenei élet trendalkotójává kíván válni az együttes. Dr. Körmendy-Ékes Judit, Várdai István és Tfirst Péter számolt be arról részletesen, hogy a megújult zenekar milyen metódusokat követve akar a klasszikus zenei élet meghatározó szereplőjeként muzsikálni itthon és külföldön egyaránt.**

Dr. Körmendy-Ékes Judit, a Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítványának kuratóriumi elnöke elmondta, céljaik a jelenlegi helyzet ellenére sem változtak, s a jelentős állami támogatás lehetőséget nyújtott a zenekarnak arra, hogy a pandémia idején hosszú távú stratégiai építkezésbe kezdjen.

### *Piacutatás, statisztikai felmérések, újfajta finanszírozási modell*

Ennek pedig lassan meg is mutatkoznak már az eredményei, az elnök asszony az eddigi lépéseket is felsorolta:

*„Az volt a kérdés, hogyan teremtsük meg annak a feltételeit, hogy a Liszt Ferenc Kamarazenekar elfoglalhassa az őt megillető helyét a hazai és nemzetközi kulturális palettán. Ennek egyik feltétele a professzionális és folya-*

*matosan magas színvonalon tartott művészi munka, az együttes egyedi játékmódjának a megőrzése és továbbfejlesztése. A másik feltételrendszerrel álltunk gyengébben, s arra jutottunk – hazai és nemzetközi példákat figyelembe véve –, hogy egyedi módon próbáljuk megteremteni és megtalálni az utunkat. Egy zenekarnak nem elég magas színvonalú művészi teljesítményt nyújtania, hanem profi piaci szereplőként is kell működnie, s ennek is meg kell teremteni a feltételeit. Úgy döntöttünk, hogy az állami támogatást a jövőnkbe fektetjük. Kiírtunk például egy európai szintű közbeszerzést, hogy megtaláljuk a szakértőinket a PR- és kommunikációs teendőkhöz. Így találtunk rá a FleishmanHillard Café-ra.”*

A terveik között újfajta finanszírozási modell is szerepel, hogy ne csupán az állami támogatásra támaszkodhassanak. Arra szintén nagy figyelmet fordítottak, hogy